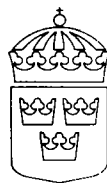

Bostadsutskottets betänkande

1985/86:17

om anslag till bostadsdepartementet och till
bostads- och planadministrationen (prop. 1985/
86:100 delvis och prop. 1985/86:101 bilaga 6)

BoU
1985/86:17

Sammanfattning

I betänkandet behandlas förslag i budgetpropositionen om anslag till bostadsdepartementet, bostadsstyrelsen, länsbostadsnämnderna, statens planverk och till lantmäteriverket. Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Frågan om storleken på administrationsavgiften och aviseringsavgiften i samband med statliga bostadslån samt om avskaffande av statens planverk tas upp i de tre motionsyrkanden (m) som behandlas i betänkandet. Utskottet avstyrker samtliga motioner. Reservationer (m) har avgivits i enlighet med motionerna. Ett särskilt yttrande (c) har avgivits om bostads- och planadministrationen.

ELFTE HUVUDTITELN

BOSTADSDEPARTEMENTET M. M.

1. **Bostadsdepartementet.** Utskottet tillstyrker regeringens i proposition 1985/86:100 bil. 13 under punkt A 1 (s. 5) framlagda förslag och hemställer att riksdagen till *Bostadsdepartementet* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 22 067 000 kr.

2. **Utredningar m. m.** Regeringen har i proposition 1985/86:100 bil. 13 under A 2 (s. 5) föreslagit riksdagen att till Utredningar m. m. för budgetåret 1986/87 anvisa ett reservationsanslag av 6 250 000 kr.

I detta sammanhang behandlar utskottet motion 1985/86:Bo221 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari såvitt nu är i fråga hemställs

1. att riksdagen till A 2 Utredningar m. m. anvisar ett reservationsanslag av 5 000 000 kr.

Utskottet

Riksdagen beslöt år 1985 (BoU 1984/85:15) anvisa ett engångsbidrag om 1 milj. kr. för viss försöksverksamhet rörande de ungas boende. Försöksverksamheten beräknas pågå under tre år.

I budgetpropositionen (bil. 13 s. 10) anfördes att en fråga som måste ägnas särskild uppmärksamhet de närmaste åren är ungdomarnas situation på

bostadsmarknaden. Enligt vad i propositionen anføres bör därför försöksverksamhet i kommunerna och bostadsföretagen rörande de ungas boende stimuleras. En särskild delegation har inrättats inom bostadsdepartementet för att bl. a. uppmuntra en sådan verksamhet.

I motion Bo221 (m) anføres att då delegationen inte fyller någon funktion bör den avskaffas. Anslaget bör enligt yrkande 1 i motionen minskas med 1 milj. kr. till 5 milj. kr.

Medel för delegationens verksamhet har inte beräknats i det budgetförslag som behandlas. Redan av denna anledning avstyrker utskottet motion Bo221 (m) yrkande 1. I den mån anslagna medel inte förbrukats ingår de i reservationen under anslaget.

Utskottet hemställer

att riksdagen med bifall till regeringens förslag och med avslag på motion 1985/86:Bo221 yrkande 1 till *Utredningar m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 6 250 000 kr.

3. Extra utgifter och Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.

Utskottet tillstyrker regeringens i proposition 1985/86:100 bil. 13 under punkterna A 3 och A 4 (s. 6) framlagda förslag och hemställer

att riksdagen för budgetåret 1986/87 anvisar

a) till *Extra utgifter* ett reservationsanslag av 300 000 kr.,

b) till *Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.* ett reservationsanslag av 1 341 000 kr.

BOSTADSFÖRSÖRJNING M. M.

4. **Bostadsstyrelsen.** Utskottet tillstyrker regeringens i proposition 1985/86:100 bil. 13 under punkt B 1 (s. 17–20) framlagda förslag och hemställer att riksdagen till *Bostadsstyrelsen* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 50 152 000 kr.

5. **Länsbostadsnämnderna.** Regeringen har i proposition 1985/86:100 bil. 13 under punkt B 2 (s. 20–22) föreslagit riksdagen att till Länsbostadsnämnderna för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag av 49 646 000 kr.

I detta sammanhang behandlar utskottet motion 1985/86:Bo221 av Rolf Dahlberg m. fl. (m) vari såvitt nu är i fråga hemställs

2. att riksdagen inte godkänner regeringens förslag att höja administrationsavgifter för länsbostadsnämnderna,

3. att riksdagen inte godkänner att länsbostadsnämnderna får höja aviseringsavgifterna.

Utskottet

Riksdagen bemyndigade år 1977 (FiU 1976/77:30) regeringen att ta ut och bestämma storleken av en särskild *administrationsavgift* vid statlig bostadslångivning.

För vissa av de låneformer som administreras av bostadsverket skall en administrationsavgift betalas när lån beviljas. Även i samband med övertagande utgår administrationsavgift (SFS 1981:340, ändrad senast 1985:668).

Avgiften är 200 kr. för varje lån m. m. som beviljas eller övertas. Inkomsten av avgiften har för nästa budgetår av bostadsstyrelsen beräknats till 13,4 milj. kr. I budgetpropositionen har den beräknats till 18,4 milj. kr., dvs. en ökning med 5 milj. kr. i förhållande till bostadsstyrelsens beräkning.

Enligt vad utskottet erfarit har regeringen beslutat att administrationsavgiften fr. o. m. den 1 april 1986 skall utgå med 1 % av lånesumman, dock lägst 200 kr. och högst 8 000 kr.

I motion Bo221 (m) yrkande 2 föreslås att riksdagen inte skall godkänna regeringsförslaget om höjda administrationsavgifter. Motionärerna anför att i budgetpropositionen endast anges ökningen av intäkten av administrationsavgiften. Någon redogörelse för hur den har beräknats eller vilka effekter höjningen får har inte lämnats.

Utskottet har ovan redovisat utformningen av de regler som avses komma att gälla avseende administrationsavgiften. De svårigheter att bedöma konsekvenserna av höjningen som motionärerna givit uttryck för kan inte längre anses föreligga. De tillkommande uppgifter utskottet lämnat får anses tillräckliga för att bedöma förslagens effekter. Enligt gällande beslutsordning tillkommer det inte riksdagen att godkänna storleken av administrationsavgiften. Motion Bo221 (m) yrkande 2 avstyrks med hänvisning till det anförda.

I budgetpropositionen (s. 22) har beräknats en höjning av den *aviseringsavgift* som betalas varje gång ränta erläggs på de flesta av de lån som administreras av bostadsverket. Avgiften, som för närvarande är 16 kr., kommer att höjas till 17 kr. fr. o. m. den 1 april 1986. I budgetpropositionen beräknas höjningen ge en intäktsökning om 780 000 kr.

Även mot detta förslag förs fram invändningar i motion Bo221 (m). Enligt motionärerna bör i princip kostnaderna för lånehanteringen täckas av låntagarnas räntebetalningar. I yrkande 3 i motionen föreslås att riksdagen inte godkänner att aviseringsavgifterna höjs.

På förslag av ett enhälligt civilutskott (CU 1980/81:29 s. 50) tillstyrkte riksdagen 1981 ett regeringsförslag om att regeringen skulle bemyndigas att ta ut och bestämma storleken av en aviseringsavgift.

Inte heller beträffande aviseringsavgiften har riksdagen – med tillämpande av nuvarande beslutsordning – att bestämma storleken av den. Motion Bo221 (m) yrkande 3 avstyrks sålunda. För övrigt ligger, såvitt utskottet har sig bekant, avgiften även efter en höjning till 17 kr. inte över motsvarande avgift hos vissa s. k. bottenlåneinstitut.

Beräkningen av *anslaget* till länsbostadsnämnderna har inte givit utskottet anledning till erinran eller särskilt uttalande.

Utskottet hemställer

1. beträffande *administrationsavgiften*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Bo221 yrkande 2,
2. beträffande *aviseringsavgiften*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Bo221 yrkande 3,
3. beträffande *anslag*
att riksdagen till *Länsbostadsnämnderna* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 49 646 000 kr.

6. **Statens planverk.** Regeringen har i proposition 1985/86:100 bil. 13 under punkt C 1 (s. 111–113) föreslagit riksdagen att till Statens planverk för budgetåret 1986/87 anvisa ett förslagsanslag om 38 003 000 kr.

I detta sammanhang behandlar utskottet motion 1985/86:402 av Ulf Adelsonh m. fl. (m) vari såvitt nu är i fråga hemställs

4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att statens planverk skall avskaffas.

Utskottet

I motion 402 (m) yrkande 4 föreslås ett riksdagens tillkännagivande om ett *avskaffande av statens planverk*.

Såväl år 1984 som år 1985 hade utskottet att behandla motionsyrkanden (m) med samma innebörd.

I årets motion anføres, liksom i de två tidigare, att Svensk byggnorm bör ersättas med enkla tekniska funktionskrav och ett fåtal bindande bestämmelser. Vidare konstaterar motionärerna att planverket administrerar typgodkännandeverksamheten och att verket utarbetar föreskrifter för t.ex. kommuner. Sammanfattningsvis anføres att planverkets verksamhet till en del skall avvecklas och till en del överföras till andra myndigheter och departement.

Utskottet har åren 1984 (BoU 1983/84:24 s. 5–7) och 1985 (BoU 1984/85:14 s. 2–3) tämligen ingående bemött vad i motionerna anförts och därvid bl. a. framhållit att statens planverk tillagts väsentliga uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet; uppgifter som enligt utskottets uppfattning inte i större omfattning kunde avvecklas.

Utskottet, som hänvisar till vad tidigare anförts, vidhåller sin uppfattning. Vad motionärerna anger som motiv för sitt yrkande har tidigare tillbakavisats på varje punkt. I den nu aktuella motionen har inte några nya motiv förts fram. Det är enligt utskottets mening för övrigt knappast möjligt att utifrån de översiktliga motiv motionärerna fört fram föra en meningsfull diskussion om planadministrationens uppgifter och dess framtida utformning. Reella överväganden i frågan torde förutsätta helt andra och mera genomarbetade utgångspunkter. Utskottet avstyrker med det anförda motion Bo402 (m) yrkande 4.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om *anslag* till planverket för budgetåret 1986/87.

Utskottet hemställer

1. beträffande *avskaffande av statens planverk*

att riksdagen avslår motion 1985/86:Bo402 yrkande 4.

2. beträffande *anslag*

att riksdagen till *Statens planverk* för budgetåret 1986/87 anvisar ett förslagsanslag av 38 003 000 kr.

7. **Landskapsinformation.** Utskottet tillstyrker regeringens i proposition 1985/86:101 bil. 6 (s. 16) under punkt D 3 framlagda förslag och hemställer att riksdagen till *Landskapsinformation* på tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1985/86 anvisar ett reservationsanslag av 515 000 kr.

8. **Lantmäteriet m. fl. anslag.** Utskottet tillstyrker regeringens i proposition 1985/86:100 bil. 13 under punkterna D 1–D 5 (s. 115–124) framlagda förslag och hemställer

- att riksdagen för budgetåret 1986/87 anvisar
- a) till *Lantmäteriet* ett förslagsanslag av 1 000 kr.,
 - b) till *Plangenomförande* ett förslagsanslag av 49 099 000 kr.,
 - c) till *Landskapsinformation* ett reservationsanslag av 133 843 000 kr.,
 - d) till *Försvarsberedskap* ett reservationsanslag av 3 018 000 kr.,
 - e) till *Utrustning m. m.* ett reservationsanslag av 15 966 000 kr.

Stockholm den 20 mars 1986

På bostadsutskottets vägnar

Kjell A. Mattsson

Närvarande: Kjell A. Mattsson (c), Oskar Lindkvist (s), Erling Bager (fp), Per Olof Håkansson (s), Knut Billing (m), Lennart Nilsson (s), Margareta Palmqvist (s), Karl-Göran Biörsmark (fp), Bertil Danielsson (m), Rune Evensson (s), Birgitta Hambræus (c), Tore Claeson (vpk), Nils Nordh (s), Margareta Gard (m) och Britta Sundin (s).

Reservationer

1. Anslag till Utredningar m. m. (punkt 2)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Margareta Gard (alla m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 2 som börjar med "Medel för" och slutar med "under anslaget" bort lyda:

I två reservationer (m, fp, c) till bostadsutskottets betänkande BoU 1984/85:13 yrkades avslag på regeringens i 1985 års budgetproposition framlagda förslag om försöksverksamhet rörande bostäder åt unga. Reservationerna, som var eniga med regeringen om att ungdomarnas bostadsfråga borde uppmärksammas, anförde då att olika åtgärder kunde och borde vidtas för att tillgodose unga människors efterfrågan på bostäder och gav exempel

på sådana åtgärder. Bl. a. framhölls vikten av att mindre lägenheter bibehölls i större utsträckning och att rörligheten på bostadsmarknaden ökade. Andra åtgärder av betydelse i sammanhanget angavs vara en avreglering av vissa regelsystem avseende bostadsbyggandet såsom avskaffande av markvillkoret och större möjligheter att inreda bostäder på vindar.

Den försöksverksamhet som regeringen föreslagit rörande bostäder åt unga ansågs bidra till en icke önskvärd och oacceptabel sektorisering av bostadsmarknaden för de unga.

Vad i reservationerna år 1985 anförts äger fortfarande i hög grad giltighet. Försöksverksamheten, i den mån den kommit i gång, bör avbrytas. Härigenom bör det vara möjligt att minska anslaget i enlighet med förslaget i motion Bo221 (m) yrkande 1. Vad nu anförts om minskning av anslaget innebär att de under anslaget reserverade medlen avseende försöksverksamheten kan tas i anspråk för andra utredningar m. m. för vilka kostnaderna bestrids från det nu behandlade anslaget.

dels utskottet under punkt 2 bort hemställa

att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motion 1985/86:Bo221 yrkande 1 till *Utredningar m. m.* för budgetåret 1986/87 anvisar ett reservationsanslag av 5 250 000 kr.

2. Administrationsavgiften (punkt 5 mom. 1)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Margareta Gard (alla m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 3 som börjar "Utskottet har" och slutar "det anförda" bort lyda:

Som anføres i motionen lämnas i propositionen inte någon som helst redogörelse för hur den beräknade ökningen av intäkten från administrationsavgiften skall förverkligas. Det måste anses anmärkningsvärt att riksdagen inte lämnas någon information om utformning av de nya reglerna enligt vilka administrationsavgiften avses utgå. När det gäller att undanhålla riksdagen relevant information är emellertid förslaget endast ett i raden från bostadsdepartementet. Den praxis som tydligen utbildats i departementet är beklaglig, och det kan sålunda konstateras att det inte är första gången som förslag från detta departement är bristfälliga.

Emellertid har nu genom utskottets försorg det minimum av information som rimligen kan begäras tagits fram. Avsikten är att 1 % av lånesumman i intervallet 200 – 8 000 kr. skall betalas i administrationsavgift. Detta innebär en betydlig skärpning av kostnaderna för stora lån. Det torde för övrigt inte finnas ett klart samband mellan lånestorlek och arbetsinsats hos bostadsverket vid lånegranskningen m. m. Att knyta administrationsavgiftens storlek till lånebelopp kan på goda grunder sättas i fråga.

Utskottet tillstyrker med det ovan anförda förslaget i motion Bo221 (m) yrkande 2. Om en höjning av administrationsavgiften skall göras föreslår utskottet att regeringen lämnar riksdagen ett förslag där tillbörlig hänsyn tas till det faktiska arbetet med olika låneansökningar m. m. Ett tillkännagivande härom bör göras.

dels utskottet under punkt 5 moment 1 bort hemställa

1. beträffande *administrationsavgiften*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Bo221 yrkande 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

3. Aviseringsavgiften (punkt 5 mom. 2)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Margareta Gard (alla m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 3 som börjar "Inte heller" och slutar "s. k. bottenläneinstitut" bort lyda:

Utskottet delar uppfattningen i motion Bo221 (m) om att aviseringsavgiften inte skall höjas. Den senaste höjningen trädde i kraft den 1 april 1985. Det är inte försvarligt med en ytterligare höjning endast ett år efter den senast gjorda. Yrkande 3 i motionen tillstyrks sålunda. Detta bör ges regeringen till känna.

dels utskottet under punkt 5 moment 2 bort hemställa

2. beträffande *aviseringsavgiften*

att riksdagen med bifall till motion 1985/86:Bo221 yrkande 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

4. Avskaffande av statens planverk (punkt 6 mom. 1)

Knut Billing, Bertil Danielsson och Margareta Gard (alla m) anser att

dels den del av utskottets betänkande på s. 4 som börjar "Utskottet har" och slutar "Bo402 (m) yrkande 4" bort lyda:

Som framgår av det ovan anförda har bostadsutskottet tidigare haft att behandla motioner (m) om avskaffande av statens planverk. I anslutning till utskottets behandling har avlämnats reservationer (m). Vid frågans behandling år 1985 (BoU 1984/85:14) anfördes i reservationen (s. 5-6) bl. a. att bostadssektorn är det samhällsområde där en avreglering och avbyråkratisering är särskilt angelägen.

Grunden för en omprövning inom denna sektor måste vara ett övergripande program för strukturella förändringar inom den offentliga sektorn som helhet.

Beträffande bostads- och planadministrationen finns flera verksamheter som bör ses över, bl. a. verksamheten vid statens planverk. Som anføres i den nu behandlade motionen Bo402 (m) bör bl. a. planverkets arbete med Svensk byggnorm, typgodkännandeverksamheten och informationen till kommunerna kunna avvaras eller överföras till andra myndigheter eller departement. I reservation 1 till betänkande BoU 1984/85:14 till vilken hänvisas har ingående redovisats motiven för uppfattningen att planverket bör avskaffas.

Med det anförda tillstyrker utskottet motion Bo402 (m) yrkande 4. Ett tillkännagivande till regeringen om avskaffande av planverket i enlighet med motionärernas förslag bör sålunda göras.

dels utskottet under punkt 6 moment 1 bort hemställa

BoU 1985/86:17

1. beträffande *avskaffande av statens planverk*
att riksdagen med anledning av motion 1985/86:Bo402 yrkande 4 som
sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

Särskilt yttrande

Sammanslagning av bostadsstyrelsen och statens planverk

Kjell A. Mattsson och Birgitta Hambraeus (båda c) anför:

Centerpartiet har bl. a. i motioner till riksdagen lagt fram förslag i syfte dels att ge den enskilde ett ökat inflytande på bostadsområdet, dels att åstadkomma förenklingar. Det gäller bl. a. förenklingar i låneregler och av det regelsystem i övrigt som styr byggandet. I en reservation (c) till bostadskommitténs slutbetänkande har betonats att bostadslåneärenden bör decentraliseras till kommunerna i större utsträckning.

Ytterligare åtgärder bör vidtas för att rationalisera den statliga bostadslåneadministrationen. En lämplig åtgärd i detta sammanhang är att slå samman bostadsstyrelsen och planverket till en myndighet. Det bör erinras om att byggadministrationsutredningen redan år 1976 anförde goda motiv för en sammanslagning. En nödvändig samordning av bostadspolitisk verksamhet, fysisk planering och byggnadsväsen tillgodoses bäst om verksamheterna handläggs inom samma organisatoriska enhet.

Centerpartiet har inte under allmänna motionstiden 1986 lagt något förslag om sammanslagning av bostadsstyrelsen och planverket. Vi förutsätter nämligen att i den proposition om bostadspolitiken som avses föreläggas riksdagen hösten 1986 tas upp även frågan om bostads- och planadministrationens framtida utformning. I ett sådant sammanhang måste det anses naturligt att behandla den nu aktualiserade frågan om sammanslagning av bostadsstyrelsen och planverket.